

N:o 90.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1902.
— — — — — Andra Kammaren den 13 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts
proposition om inrättande af en riksförsäkringsanstalt.*

(Statsutskottets utlåtande n:o 35 och memorial n:o 65.)

Till Konungen.

Uti en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 15) har Eders Kongl. Maj:t, under återopande af hvad propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för den 4 sistlidne januari innehåller, föreslagit Riksdagen att, med godkännande af de i samma protokoll intagna förslag till aflöningsstat för en riksförsäkringsanstalt att gälla från och med år 1903 samt till vilkor för löneförmånernas åtnjutande, medgifva, att från och med år 1903 till bestridande af aflöningarne till anstaltens tjänstemän och betjente må årligen användas ett belopp af 46,100 kronor,

att från och med sagda år må årligen användas till expenser för anstalten och arfvoden till arbetareförsäkringsrådets medlemmar förslagsvis 21,000 kronor, till bestridande af kostnaden för Ortsombuden förslagsvis 25,000 kronor samt till ersättningar dels till postsparbanken för uppborlden af försäkringsavgifterna och utbetalningen af ersättningsbeloppen, dels till postsparbanksstyrelsen för försäkringsfondens förvaltning tillhopa förslagsvis 20,000 kronor eller tillsammans förslagsvis 66,000 kronor;

Bih. till Riksd. Prot. 1902. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 20 Häft. (N:o 90.) 1

att derjemte under år 1902 må till bestridande af organisationskostnader för anstalten användas högst 37,400 kronor; samt

att de belopp, som sålunda användas, äfvensom framdeles ifrågakommande pensioner till anstaltens tjänstemän och betjente må utgå från arbetareförsäkringfondens intressemedel.

Uti den af Eders Kongl. Maj:t i enlighet med Riksdagens beslut utfärdade lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete har ej mindre stadgats, att en riksförsäkringsanstalt skall genom statens försorg inrättas samt kostnaderna för dess organisation och förvaltning bestridas af statsmedel, än äfven meddelats bestämmelse, att lagen ej träder i kraft förr än nämnda anstalt blifvit inrättad. Med anledning häraf och då den lösning, som efter många års förhandlingar genom berörda lagstiftning gifvits åt frågan om arbetares tryggande mot de ekonomiska följderna af olycksfall i arbete, icke bör till sina verkningar undanskjutas, har Riksdagen ansett sig nu böra till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ställa erforderliga medel, för att, såsom med ifrågavarande proposition afses, anstalten må kunna med början af nästa år träda i full verksamhet och sålunda jemväl lagen vid denna tid erhålla tillämpning.

Det förslag till ordnande af ifrågavarande förvaltning, som Eders Kongl. Maj:t nu framlagt, grundar sig hufvudsakligen på den utredning i ärendet, som verkstälts af tre för ändamålet tillkallade sakkunniga personer. Hvad först angår den centrala förvaltningen, hafva dessa komiterade med hänsyn till de två hufvudgrenar, som riksförsäkringsanstaltens verksamhet skulle komma att omfatta, ansett, att anstalten borde bestå af två afdelningar eller byråer, den ena för statistiska och försäkrings tekniska göromål, den andra för skaderegleringar och dermed sammanhängande frågor. Med anledning häraf skulle anstaltens styrelse utgöras af, förutom chefen, afdelningscheferna för nämnda två byråer, hvarjemte äfven en såsom sekreterare och ombudsman anställd tjänsteman borde vara ledamot i styrelsen. Komiterade, som för anstaltens chef föreslagit en aflöning af 10,000 kronor, hafva beträffande de två afdelningscheferna och sekreteraren ansett aflöningen i början af anstaltens verksamhet kunna bestämmas till lika belopp som för tjänstemän af andra graden inom statens centrala embetsverk, eller således 3,000 kronor i lön och 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar jemte två ålderstillägg å 500 kronor hvarterda efter resp. 5 och 10 års tjänst.

Den af komiterade föreslagna aflöningsstaten, som utom nämnda befattningar upptager fyra tjänstemän af första lönegraden och en öfver-

läkare samt vaktbetjening, slutar med en summa af 40,500 kronor. De härför erforderliga medlen borde emellertid enligt komiterades åsigt tills vidare uppföras på extra stat.

Beträffande organisationen af anstalten har föredragande departementschefen i hufvudsak anslutit sig till det förslag, komiterade sålunda uppgjort; men förutom de af dessa ifrågasatta två afdelningarna inom anstalten har han tillstyrkt inrättande af en tredje afdelning eller byrå, för hvilken sekreteraren skulle blifva chef, hvarjemte föreslagits, att såväl denne tjänsteman som de två öfriga afdelningscheferna skulle med afseende å löneförmåner likställas med byråchefer i statens centrala verk och således erhålla en aflöning af 6,400 kronor jemte ett ålderstillägg å 600 kronor. Slutligen har departementschefen ansett, att aflöningarna till anstaltens tjänstemän borde redan från början uppföras på ordinarie stat, detta hufvudsakligen för att bereda ökad möjlighet att åt anstalten vinna de lämpligaste krafterna.

I likhet med komiterade har Riksdagen icke kunnat finna tillrädligt, att riks försäkringsanstaltens organisation redan nu definitivt fastslås genom anställande vid densamma af ett visst antal tjänstemän med aflöningar på ordinarie stat. Såsom af komiterade framhållits, är det icke möjligt att på förhand göra sig någon säker föreställning angående den omfattning anstaltens verksamhet i olika riktningar kan komma att erhålla, och nödig varsamhet synes därför bjuda att, tills vidare och in till dess tillräcklig erfarenhet härutinnan vunnits, anordna anstaltens förvaltning under i viss mån provisoriska former. Så har förfarits beträffande patentbyrån (numera patent- och registreringsverket) under dess första utvecklingsperiod, och af enahanda orsak har det ock befunnits böra tills vidare anstå med fastställande af ordinarie stat för postsparbanken. Så vidt Riksdagen förspott, har under den tid, denna provisoriska anordning vid nämnda två verk fortgått, icke yppat sig någon svårighet att för dem förvärfva dugliga arbetskrafter, och det synes icke vara grundad anledning antaga, att förhållandena i detta hänseende skola ställa sig mindre gynnsamt för riks försäkringsanstalten, om personalen vid densamma till en början anställes på extra stat.

Riksdagen, som i enlighet med det anförda anser, att ordinarie stat för riks försäkringsanstalten nu icke bör fastställas, men att till bestridande af utgifterna för dess förvaltning erforderliga medel böra ställas till Eders Kongl. Maj:ts förfogande, har emellertid funnit vissa uttalanden påkallas beträffande ordnandet af denna förvaltning. Det af komiterade

uppgjorda förslaget till anstaltens organisation jemte aflöningar för dess tjänstemän har syntts Riksdagen i det hela vara väl afpassadt efter den verksamhet, som, såvidt nu kan beräknas, skulle komma att åligga anstalten under dess första tid. Den för chefen föreslagna aflöningen af 10,000 kronor har Riksdagen dock funnit vara för högt tilltagen. Det skulle kunna sättas i fråga, huruvida icke denna aflöning kunde begränsas till det belopp af 7,000 kronor, hvarmed cheferna i ett och annat af statens centrala embetsverk äro aflönade. Med afseende å den speciella sakkunskap, som jemte framstående praktiska egenskaper måste fordras af chefen för riksförsäkringsanstalten, anser Riksdagen emellertid aflöningen i detta fall lämpligen böra sättas till 8,000 kronor.

Lika med komiterade anser Riksdagen, att anstaltens verksamhet bör fördelas på två afdelningar eller byråer. Att, såsom departementschefen föreslagit, inrätta en tredje afdelning att förestås af sekreteraren, synes Riksdagen åtminstone under anstaltens första verksamhetstid icke vara af behovet påkalladt. Aflöningarna för de två afdelningscheferna och sekreteraren böra ock, enligt Riksdagens mening, kunna tills vidare begränsas till de af komiterade i sådant afseende förordade beloppen, hvilka, såsom ofvan nämnts, motsvara löneförmånerna för andra gradens tjänstemän inom statens centrala embetsverk.

Kostnaden för den centrala förvaltningen har af komiterade anslagits till sammanlagdt 60,000 kronor, deraf för aflöningar 40,500 kronor och för expenser 19,500 kronor. I enlighet med Riksdagens uttalande om nedsättning i den för chefen föreslagna aflöning kan det för aflöningarnas bestridande upptagna beloppet minskas med 2,000 kronor, och skulle sålunda kostnaderna i sin helhet belöpa sig till 58,000 kronor. Då bland expenserna af komiterade inräknats jemväl utgifter för anställande af extra räkne- och kontorsbiträden och då enligt Riksdagens mening samtliga tjänstemän skola anställas på extra stat, har det icke syntts Riksdagen vara anledning att vid beviljande af medel särskilja aflöningarna från öfriga med ifrågavarande förvaltning förenade kostnader, utan har ett gemensamt anslag för ändamålet anvisats till det belopp, som nyss angifvits, eller 58,000 kronor. Då, såsom af departementschefen framhållits, beräkningen af anstaltens expenser torde vara ganska osäker, utgår nämnda anslag såsom förslagsanslag.

I det af komiterade ifrågasatta anslaget för anstaltens expenser har Eders Kongl. Maj:t föreslagit en höjning med 1,500 kronor, afsedda för bestridande af arfvoden åt ledamöterna af det arbetareförsäkringsråd,

om hvars inrättande departementschefen gjort hemställan. Hvad af Eders Kongl. Maj:t i berörda hänseende föreslagits har icke vunnit Riksdagens bifall.

Beträffande ordnandet af den lokala förvaltningen har Riksdagen funnit sig kunna i allt väsentligt biträda hvad med afseende härå i statsrådsprotokollet föreslagits. I fråga om ortsombudens antal och den dermed sammanhängande större eller mindre utsträckningen af de särskilda distrikten hafva olika meningar uttalats. För sin del anser Riksdagen i likhet med komiterade, att så vidt möjligt den grundsatsen bör följas, att för tillgodoseende af allmänhetens fördel hvarje ombuds verksamhet inskränkes till ett mindre område, så att ombudet lättare kan anträffas af försäkringstagarne.

Vidkommande ortsombudens funktioner anser Riksdagen lika med departementschefen det icke vara lämpligt att, såsom af komiterade satts i fråga, gifva dessa ombud befogenhet att företaga särskilda undersökningar af fabriker och dylikt, utan bör för sådant ändamål vederbörande yrkesinspektör anlitas.

Den föreslagna godtgörelsen till ortsombuden har ej gifvit anledning till någon erinran från Riksdagens sida, och har Riksdagen för bestridande af hithörande kostnader anvisat det af Eders Kongl. Maj:t begärda anslaget af förslagsvis 25,000 kronor.

Hvad beträffande postsparbankens ställning och verksamhet inom ifrågavarande försäkring blifvit föreslaget har synts Riksdagen vara ändamålsenligt, och Riksdagen har ej haft något att erinra mot de ersättningar, som enligt förslaget skulle utgå till denna institution för ombesörjande af uppbörderna och utbetalning af ersättningsbeloppen. Deremot har det synts Riksdagen, att, då förvaltningen af försäkringsfonden icke torde komma att för postsparbankens styrelse medföra någon afsevärd ökning i arbete, särskild godtgörelse för detta bestyr icke kan vara påkallad och att således de härför upptagna ersättningarna af tillsammans 500 kronor till ordförande och ledamöter i nämnda styrelse böra uteslutas. Då anslaget för bestridande af ersättningar till postsparbanken lär böra utgå under form af förslagsanslag, har berörda minskning i de beräknade utgifterna emellertid icke gifvit anledning till en nedsättning i anslagets belopp, utan har detsamma bestämts till 20,000 kronor.

I enlighet med Eders Kongl. Maj:ts framställning har Riksdagen slutligen ansett sig böra medgifva, att ett belopp af högst 37,400 kronor må under innevarande år användas till bestridande af organisations-

kostnader för riksförsäkringsanstalten äfvensom att samtliga anslagen i fråga må utgå från arbetareförsäkringsfondens intressemedel.

I anledning af Eders Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition har alltså Riksdagen med afslag å framställningen om fastställande af aflöningsstat för en riksförsäkringsanstalt medgifvit:

att från och med år 1903 må till bestridande af aflöningar till riksförsäkringsanstaltens tjänstemän och betjente samt expenser vid densamma årligen användas förslagsvis 58,000 kronor, dock under vilkor att anstaltens chef aflönas med högst 8,000 kronor samt att aflöningarna till en hvar af anstaltens två afdelningschefer och dess sekreterare icke utgå med högre belopp, än som motsvarar aflöning för tjänsteman af andra graden vid statens centrala embetsverk;

att från och med sagda år må årligen användas till bestridande af kostnaden för ortsombuden förslagsvis 25,000 kronor;

att likaledes från och med år 1903 må till ersättningar åt postsparbanken för uppbörden af försäkringsavgifterna och utbetalningen af ersättningsbeloppen årligen användas förslagsvis 20,000 kronor;

att under år 1902 må till bestridande af organisationskostnader för anstalten användas högst 37,400 kronor; samt

att de belopp, som sålunda användas, må utgå från arbetareförsäkringsfondens intressemedel.

Stockholm den 13 maj 1902.

Med undersåtlig vördnad.